

ОЦІНКА УГОД ЗЛИТТІВ ТА ПОГЛИНАНЬ БАНКІВ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ

ВОЗНА Л. Б.

УДК 336.71 (477)

Возна Л. Б. Оцінка угод злиттів та поглинань банків в умовах посилення конкуренції

Мета статті полягає у дослідженні особливостей банку як об'єкта угоди злиття та поглинання. Систематизуючи та узагальнюючи наукові праці багатьох учених, було проведено аналіз основних економічних і неекономічних мотивів здійснення угод М&А на вітчизняному ринку за участю іноземного капіталу. У результаті дослідження було виділено ключові особливості оцінки вартості банку в угодах М&А за умов посилення конкуренції на ринку банківських послуг України та світу. Обґрунтовано сучасні тенденції концентрації вітчизняного банківського капіталу. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є визначення заходів держави у стимулюванні злиттів та об'єднань банків для посилення конкурентного середовища на ринку та підвищення якості послуг, що надаються. Необхідними є також заходи щодо подальшого розвитку фінансового ринку, що може сприяти реальній оцінці банківського бізнесу на основі його ринкової ціни.

Ключові слова: банк, злиття та поглинання банку (М&А), оцінка вартості банку, концентрація банківського капіталу.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Возна Любов Богданівна – викладач, кафедра економіки та управління персоналом, Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (пр. Т. Шевченка, 9, Львів, 79005, Україна)

E-mail: Siversk@mail.ru

УДК 336.71 (477)

UDC 336.71 (477)

Возна Л. Б. Оценка сделок слияний и поглощений банков в условиях усиления конкуренции

Цель статьи заключается в исследовании особенностей банка как объекта сделки слияния и поглощения. Систематизируя и обобщая научные труды многих ученых, был проведен анализ основных экономических и неэкономических мотивов совершения сделок М&А на отечественном рынке с участием иностранного капитала. В результате исследования было выделено ключевые особенности оценки стоимости банка в сделках М&А в условиях усиления конкуренции на рынке банковских услуг Украины и мира. Обоснованы современные тенденции концентрации отечественного банковского капитала. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является определение мер государства в направлении стимулирования слияний и объединений банков для усиления конкурентной среды на рынке и повышения качества предоставляемых услуг. Необходимы также меры по дальнейшему развитию финансового рынка, что может способствовать реальной оценке банковского бизнеса на основе его рыночной цены.

Ключевые слова: банк, слияния и поглощения банка (М&А), оценка стоимости банка, концентрация банковского капитала.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 9.

Возна Любовь Богдановна – преподаватель, кафедра экономики и управления персоналом, Львовский институт банковского дела Университета банковского дела Национального банка Украины (пр. Т. Шевченко, 9, Львов, 79005, Украина)

E-mail: Siversk@mail.ru

Vozna L. B. Assessment of Merges and Acquisitions of Banks Under the Conditions of Increased Competition

The goal of the article is to study specific features of a bank as an object of merger and acquisition (M&A). The article systemises and generalises scientific works of many scientists and conducts analysis of main economic and non-economic motives of M&A transactions in the domestic market with participation of the foreign capital. The conducted study allowed specification of key specific features of the bank cost estimate in M&A transactions under conditions of increased competition in the market of banking services of Ukraine and the world. The article substantiates modern tendencies of concentration of the domestic bank capital. The prospect of further study in this direction is identification of state measures in the direction of stimulation of mergers and acquisitions of banks for strengthening the competition environment in the market and increase of quality of services provided. It is also necessary to undertake measures on further development of the financial market, which could facilitate the real estimate of the banking business on the basis of its market price.

Key words: bank, mergers and acquisitions of a bank, bank cost estimate, concentration of the bank capital.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Bibl.:** 9.

Vozna Lyubov B. – Lecturer, Department of Economics and Management Personnel, Lviv Institute of Banking of University of Banking of the National Bank of Ukraine (pr. T. Shevchenko, 9, Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: Siversk@mail.ru

Сучасному етапу розвитку банківської системи України притаманні процеси реструктуризації, концентрації капіталу та посилення макрорегулювання, що спричиняють зростання вимог до банків на конкурентному ринку та змушують їх розглядати різноманітні стратегії підвищення капіталізації, однією з яких є використання механізмів банківських злиттів та поглинань.

Дослідженню цих процесів присвячені праці відомих іноземних та українських науковців. Зокрема, американські дослідники приділяють значну увагу оцінці вартості банку в межах угод злиття та поглинання (М&А). Наприклад, питання концентрації та централізації банківського капіталу розглядалися такими дослідниками, як Д. Альхадефф, Т. Коупленд, Т. Коллер, У. Шарп. Однак їх праці не можуть бути використані без відповідної адаптації до української банківської спе-

цифіки, оскільки західний та український ринок М&А мають різний ступінь розвитку, а законодавчі аспекти породжують відмінності в оцінці. Досить вичерпно проблеми оцінки вартості банку при злиттях і поглинаннях розкрито у роботах таких українських вчених, як О. Барановський, С. Науменкова та В. Міщенко, В. Коваленко та інші. Однак стрімкий розвиток ринку М&А, що виражається змінами юридичних та організаційних аспектів, вимагає постійного моніторингу цих процесів.

Протягом останніх років концентрація банківського капіталу стала однією з невід'ємних складових формування та розвитку вітчизняного банківського сектора. Про це свідчить доволі велика кількість угод злиття та поглинання банків, найдорожчі з яких були здійснені в період 2005 – 2007 рр. Активну участь у консолідаційних процесах в банківському секторі України брали іноземні

банки, частка яких у статутному капіталі банків України, починаючи з 2004 р., зростає з 9,6% станом на 01.01.2005 р. до 39,5% станом на 01.01.2013 р. [1].

Прихід іноземного капіталу в банківську систему України починається у період 2001 – 2003 рр. У той час було здійснено низку об'єднань банків, але кількість угод між українськими та іноземними банками не була значною.

Починаючи з 2005 р., спостерігається активізація ринку банківських угод M&A в Україні та експансія іноземного капіталу у вітчизняну банківську систему. Основною формою проникнення іноземного капіталу стали угоди з купівлі українських банків міжнародними фінансовими компаніями та банками. Однією з перших значних угод була угода про купівлю АППБ «Аваль» групою «Raiffeisen International Bank-Holding AG» (Австрія) вартістю близько 1 млрд дол. США. Загалом слід відмітити, що найдорожчі угоди злиття та поглинання банків були здійснені за участю іноземних учасників: у 2005 р. група «BNP Paribas Group» (Франція) придбала АКБ «УкрСиббанк» за 350 млн дол. США (51% акцій); згодом у 2009 р. придбано ще 30,42% акцій), у 2006 р. – банківська група «UniCredit» (Італія) придбала АКБ «Укрсоцбанк» за 2,2 млрд дол. США, 2007 р. – група «Erste» (Австрія) придбала АКБ «Престиж» за 104 млн дол. США, 2008 р. – група «Intesa SanPaolo SPA» (Італія) придбала БАТ «Правекс-Банк» за 750 млн дол. США, 2009 р. – ГК «Внешэкономбанк» (Росія) придбав ПАТ «Промінвестбанк» приблизно за 650 млн дол. США, 2010 р. – ПАТ «Platinum Bank» (Horizon Capital) придбав ПАТ «Хоум Кредит Банк» (Україна) (вартість угоди невідома). Зазначимо, що основними інвесторами в банківську систему України є Франція, Австрія, Росія та Кіпр [2].

Слід відмітити, що ситуація на ринку злиттів та поглинань в банківському секторі України в 2011 – 2013 рр. відповідає загальносвітовим тенденціям. Так, обсяг міжнародних угод злиття та поглинання банків відповідного періоду скоротився приблизно на 40%. Загальна сума злиттів і поглинань в першому кварталі 2013 р. зменшилася майже на 10% у порівнянні з аналогічним періодом 2012 р., тобто до 374,1 млрд дол. США (показник був мінімальним за 10 років) у зв'язку з поширенням нової хвилі боргової кризи в країнах ЄС [3].

Загалом зростання вартості угод M&A спостерігалось тільки у Великій Британії і США (+ 40%), причому в найбільших угодах брали участь американські компанії – Heinz, Dell, Virgin Media і NBCUniversal. У Північній Америці загальна сума угод M&A збільшилась на 22% – до 225 млрд дол. США, в Європі, Африці і на Близькому Сході спостерігалось зниження кількості укладених угод на 13%, до 147 млрд дол. США, в Азії показник впав на 29%. Компанії-покупці з Китаю оголосили про поглинання всього на 26 млрд дол. США, що стало найнижчим рівнем з 2009 р. [3].

Процедура M&A класично триває від дев'яти до дванадцяти місяців, оскільки потрібна велика кількість домовленостей вітчизняних та іноземних регуляторів.

Основними бар'єрами в організації банківських угод M&A є отримання дозволу НБУ на придбання сут-

тєвої частки в банку та його приєднання, а також повернення фінансування материнської структури і реєстрації додаткової емісії акцій. Це породжено тим, що національний регулятор повинен моніторити отримання синергетичного ефекту в результаті завершення угоди і відповідність прогностичного розрахунку нормативів об'єднаного банку існуючим законодавчим вимогам.

Окрім вимог регулятора, ще однією перешкодою для потенційних покупців може стати потреба врахування прав міноритарних акціонерів, особливо за умов, коли вони голосують проти об'єднання банків або при конвертації акцій. Це може призвести до блокування угоди через судові інстанції і задоволення вимог викупу акцій за завищеною ціною, так званий грінмейл.

Діагностику реального фінансового стану банку на етапі підготовки угоди дозволяє здійснити процедура due-diligence. Основними ризиками, які впливають на вартість банку, є недотримання нормативів капіталу, порушення ліцензійних умов банківської діяльності, високий рівень кредитування пов'язаних осіб, значна частка проблемної заборгованості та недосформовані резерви, а також претензії податкових органів і низька ліквідність забезпечення раніше виданих кредитів. Така ситуація була притаманна більшості проданих в умовах кризи банкам. Вищезазначені ризики стають реальними за умови приховування інформації від нових власників. Тому в договорах існує практика передбачення періоду, у межах якого блокується частина вартості банку на окремому рахунку, що підлягає виплаті лише за умови повного виконання угоди купівлі-продажу.

Більшість угод M&A в Україні у 2012 р. укладалися з банками першої та другої груп класифікації НБУ, які мали проблемні кредитні портфелі. Як правило, нові власники приєднували придбані кредитні установи до вже функціонуючих банків. Наприклад, у другому кварталі 2013 р. БАТ «Erste Банк» було приєднано до ПАТ «Фідо Банк», що дозволило останньому збільшити активи до 13 млрд грн і посісти двадцяте місце в банківському рейтингу. Стратегія Групи «Смарт-холдинг», розрахована на перспективу 3 – 5 років, полягає в об'єднанні всіх банків холдингу і входженні новоствореної структури в п'ятірку найбільших банків України [4].

Як правило, умовою успішного виведення купленого проблемного банку з кризи є повернення раніше виданих кредитів недобросовісним позичальникам та інсайдерам.

Менш публічними є угоди M&A з банками третьої та четвертої груп, які вважаються вигідним для придбання, якщо вони є меншими за обсягом активів і зобов'язань, оскільки такі кредитні установи стають об'єктами купівлі-продажу з метою отримання банківської ліцензії. Вартість таких угод коливається від 7 до 10 млн дол. США, додатково включається обсяг капіталу [4].

За даними аналітиків, у 2013 р. в Україні активно функціонуватимуть лише ті іноземні банки, рентабельність капіталу яких перевищуватиме 10%. Об'єктом купівлі-продажу виступатимуть дочірні установи іноземних банків з низькою якістю кредитних портфелів і значними затратами на ведення бізнесу. До цієї катего-

рії банків належать ПАТ «УкрСиббанк», ПАТ «Правекс-Банк», ПАТ «Кредобанк», ПАТ «Сведбанк».

Серед банкірів-практиків та науковців немає єдиної думки щодо участі кіпрських і грецьких банків в угодах M&A, оскільки затрати на ведення банківського бізнесу не досягають критичної межі. Проте, зважаючи на нестабільні політичну та економічну ситуації у цих країнах та активну участь держави як акціонера, можна очікувати їх продаж, навіть за заниженими цінами.

Слід зауважити, що стратегії європейських банків щодо концентрації діяльності в межах країн єврозони не поділяють російські інвестори, які демонструють посилений інтерес до вітчизняного банківського бізнесу.

Поширеною є практика використання кіпрських компаній для зменшення податкового навантаження при оформленні угод купівлі-продажу банків. Таким чином виникає ситуація, коли де-факто український банк де-юре стає банком з іноземним капіталом (ПАТ «ПриватБанк», ПАТ «Банк Форум», ПАТ «ПроФінБанк»). За таких умов частка іноземного капіталу в банківській системі України знижується, а кількість банків з іноземним капіталом залишається незмінною.

Незважаючи на стратегії деяких іноземних компаній залишити український ринок, у післякризовий період іноземні банки можуть мати вирішальне значення для укрупнення вітчизняного банківського бізнесу, оскільки на даний момент в українських банків третью та четвер-

тої груп існують два варіанти збереження своїх позицій на ринку, а саме: або здійснити об'єднання в межах групи, або підписати угоди з іноземними інвесторами.

На думку експертів, в Україні можна виокремити два характерні типи угод M&A.

За першого типу угод об'єктом купівлі-продажу виступає банк зі скрутним фінансовим становищем. Як приклад можна навести продаж у 2009 р. акцій ПАТ «Промінвестбанк» російському державному ГК «Внешікономбанк». Як відомо, даний банк у період кризи потрапив в категорію проблемних, у результаті чого була призначена тимчасова адміністрація НБУ. Отже, можна зробити висновок, що продаж банку був закономірним процесом.

Другий тип угод передбачає, що банк має на меті розширити клієнтський чи мережевий сегмент. Наприклад, купівля банківською групою «UniCredit» (Італія) АКБ «Укрсоцбанк» була спрямована на використання вже сформованої репутації банку з першої десятки та максимізацію маржі шляхом використання дешевих закордонних ресурсів.

Значна кількість угод M&A у банківському бізнесі у 2006 – 2008 рр. обґрунтована зростанням економіки країни, що посилювало інтерес іноземних інвесторів до отримання надприбутків. Угоди M&A 2009 – 2013 рр. пояснюються бажанням власників очистити баланси материнських структур від збиткових активів. Особливості основних угод злиттів та поглинань на вітчизняному банківському ринку досліджено в *табл. 1*.

Таблиця 1

Динаміка банківських угод M&A в Україні за участю іноземного капіталу

Іноземна фінансова група	Країна походження капіталу	Характеристика присутності на ринку України	Результати угод M&A
1	2	3	4
SEB Group	Швеція	2004 р. – придбання банку АБ «Ажіо» за 27,5 млн дол. США. 2006 р. – перейменування банку АБ «Ажіо» у ВАТ «СЕБ Банк». 2007 р. – придбання банку АБ «Факторіал-Банк» за 120 млн дол. США. 2008 р. – приєднання банку АБ «Факторіал-Банк» до ВАТ «СЕБ Банк». 2011 р. – придбання ПАТ «Акцепт Банк», який перейменовано в ПАТ «СЕБ Корпоративний банк»	2012 р. – продаж ВАТ «СЕБ Банк» приблизно за 120 – 130 млн дол. США українському бізнесмену Адаричу О. Є., який об'єднав його з ВАТ «Ерсте Банк». Новостворену структуру названо ПАТ «Фідо Банк»
ERSTE Group	Австрія	2006 р. – придбання банку АКБ «Претиж» за 104 млн дол. США. 2007 р. – банк АКБ «Претиж» перейменовано в ВАТ «Ерсте Банк»	2012 р. – продаж ВАТ «Ерсте Банк» українському бізнесмену Адаричу О. Є. 2013 р. – перейменовано в ПАТ «Фідо Банк»
Commerz bank	Німеччина	2007 р. – придбано 60% банку АКБ «Форум» за 600 млн дол. США. 2010 р. – придбання 26,25% акцій ПАТ «Банк Форум», отримання пакета в 96%	2012 р. – продаж Групі «Смарт-холдинг» приблизно за 80 млн дол. США
Volksbank International	Австрія	2007 р. – придбання ВАТ «Електрон Банк» за 57 млн євро. 2008 р. – перейменування в ВАТ «Фольксбанк»	2012 р. – придбання групи Volksbank International АТ «Сбербанк Росії» за 505 млн євро
Bank Of Georgia	Грузія	2007 р. – придбання ВАТ «Універсальний Банк Розвитку і Партнерства» за 81,7 млн дол США і перейменування в ВАТ «БГ Банк»	2011 р. – продано за 9,6 млн дол. США компанію, пов'язану з Курченком С. В., що також володіє ПАТ «Брокбізнесбанк» і ПАТ «Реал Банк»
Societe General	Франція	2005 р. – реєстрація в Україні фінансової компанії ТОВ «ПростоФінанс». 2008 р. – придбання контрольного пакета АБ «Ікар-Банк» приблизно за 25 – 35 млн дол. США й перейменування у ВАТ «ПроФінБанк»	2012 р. – продаж ПАТ «ПроФінБанк» кіпрській компанії «Ксеронія Лімітед»

1	2	3	4
Alpha Bank	Греція	2008 р.– придбання «Астра Банк» за 13 млн євро	2013 р.– продаж за 82 млн євро компанії, пов'язаній з Лагуном М. І.
Swedbank	Швеція	2007 р.– придбання банків АКБ «ТАС-Комерцбанк» і ЗАТ «ТАС-Інвестбанк» за 735 млн дол США, які перейменовано на АТ «Сведбанк»	2012 р. – продаж банку власникові ПАТ «Дельта Банк», ПАТ «Кредитпромбанк» та ПАТ «Астра Банк» Лагунові М. І. за 35 млн дол. США та перейменовано в ПАТ «Омега Банк»
Home Credit Group	Нідерланди	2006 р. – придбання ЗАТ «Агробанк» за приблизно 40-65 млн дол. США і перейменування в ВАТ «Хоум Кредит Банк»	2011 р.– продано ПАТ «Платинум Банк» (власниками є кіпрські компанії та фонди). Намір щодо купівлі ПАТ «Платинум Банк» втілює Лагун М. І.

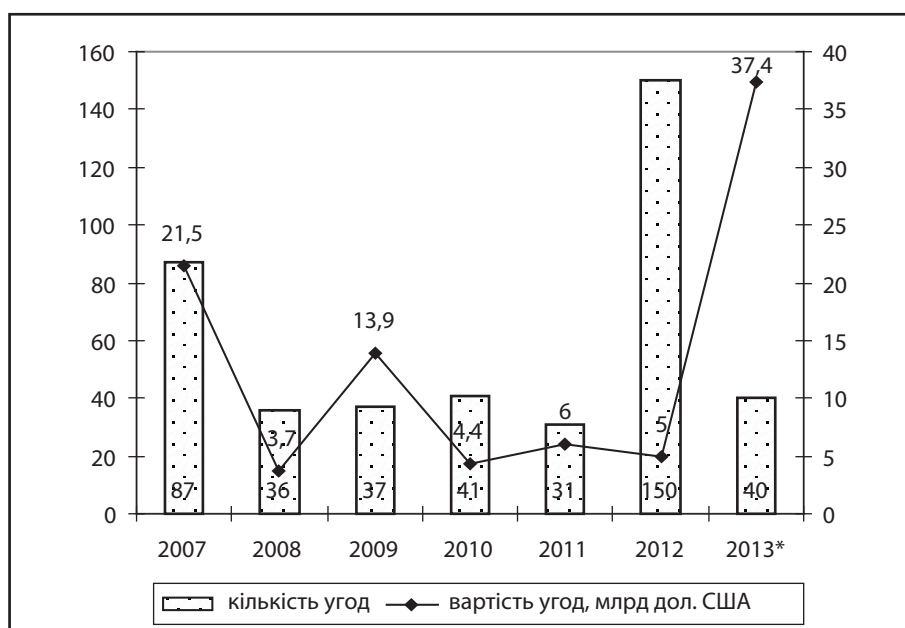
Примітка: складено автором на основі [6, 7, 8, 9].

Якщо розглянути динаміку ринку М&А України в період з 2007 по 2013 рр. (рис. 1), то з наведеного графіку можна зробити висновок, що у 2012 р. було укладено найбільшу кількість угод, однак їх загальна вартість суттєво менша, ніж у 2007 р. У порівнянні з попередніми роками значно зросла вартість угод М&А, при цьому активність їх укладення у першому кварталі відповідає середньорічним показникам 2008 – 2011 рр.

Треба зауважити, що наведені на рис. 1 дані є приблизними, оскільки в Україні угоди злиття та поглинання часто передбачають конфіденційність, тому їх офіційна вартість не оголошується. Тож, зазвичай, інформаційні агентства заносять в базу тільки публічні угоди чи ті, інформацію про які агентству надала хоча б одна зі сторін трансакції. Якщо ж вартість угоди не розголошується взагалі, то використовується експертна оцінка.

Отже, зважаючи на тенденції світового та українського банківського бізнесу, можемо зробити такі висновки:

- ✦ угоди М&А у банківському секторі пояснюються не бажанням розвивати діяльність, а необхідністю реструктуризувати бізнес з метою ліквідації збиткових структур;
- ✦ зберігається високий рівень присутності іноземних банків в Україні, однак має місце зміщення акцентів з європейського на російський банківський капітал;
- ✦ не можна вважати позитивною тенденцією зростання частки кіпрського капіталу в межах європейського, що свідчить про те, що українські інвестори використовують офшорні зони для оптимізації податкових платежів;
- ✦ посилюється роль due-diligence в межах підготовки угод М&А, зокрема, оцінці ризиків та якості кредитних портфелів;
- ✦ посилення конкуренції та регулятивних вимог НБУ повинно спровокувати нову хвилю угод М&А на вітчизняному банківському ринку, особливо в межах третьої та четвертої груп за класифікацією НБУ. ■

Рис. 1. Динаміка ринку М&А України за 2006 – 2013 рр.

Примітка: * – дані за 2013 р. включають інформацію лише про 1 квартал. Побудовано автором на основі [5].

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційна Інтернет-сторінка Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>
2. Как уходили иностранные банки // Finance.ua [Электронный ресурс]. – Режим доступа : attachment/1/287177.htm
3. Ринок М&А впав до десятирічного мінімуму // Реальна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/news/36243.html>
4. На выход по одному // Коммерсантъ – Украина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.kommersant.ua/doc/2151718?isSearch=True>
5. Украинский рынок слияний и поглощений ищет объем [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://inpress.ua/ru/economics/3926-ukrainskiy-rynok-sliyanii-i-pogloscheniy-ischet-obem>
6. Міжнародний науковий економічний журнал «Бізнес Інформ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.business-inform.net/annotated-catalogue/>
7. Finance.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://finance.ua/ua/>
8. РБК Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/>

9. Форбс Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.ua/>

REFERENCES

- Finance.ua. <http://finance.ua/ua/>
Forbs Ukraina. <http://forbes.ua/>
“Kak ukhodili inostrannye banki” [As the withdrawal of foreign banks]. attachment/1/287177.htm.
Mizhnarodnyi naukovyi ekonomichnyi zhurnal “Biznes Inform”. <http://www.business-inform.net/annotated-catalogue/>
“Na vykhod po odnomu” [At one output]. <http://www.kommersant.ua/doc/2151718?isSearch=True>
Ofitsiina Internet-storinka Natsionalnoho banku Ukrainy. <http://bank.gov.ua>
RBC Ukraina. <http://www.rbc.ua/>
“Rynok M&A vpav do desiatyrichnoho minimumu” [M & A market fell to a decade low]. <http://real-economy.com.ua/news/36243.html>
“Ukrainskiy rynek sliianii i pogloscheniy ishchet obem” [Ukrainian market of mergers and acquisitions is looking for volume]. <http://inpress.ua/ru/economics/3926-ukrainskiy-rynok-sliyanii-i-pogloscheniy-ischet-obem>

УДК 336.76

МОНІТОРИНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ МЕТОД ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

КАТРОША Л. В.

УДК 336.76

Катроша Л. В. Моніторинг як перспективний метод державного фінансового контролю у сфері державних закупівель

У статті на основі дослідження наукової літератури було систематизовано підходи вітчизняних і зарубіжних науковців щодо визначення сутності поняття «моніторинг» і вдосконалено науково-методичний підхід щодо визначення дефініції «моніторинг» у сфері державних закупівель. Розкрито роль моніторингу у системі державного фінансового контролю у сфері державних закупівель. Було обґрунтовано структурні елементи механізму реалізації моніторингу в системі державних закупівель, а саме: надано характеристику об'єкта, суб'єкта, визначено функції, принципи, прийоми та способи його реалізації. Встановлено, що забезпечення моніторингу має складатися з нормативно-правового та інформаційного. Враховуючи зарубіжний досвід і вітчизняні надбання у сфері державного фінансового контролю, обґрунтовано основні специфічні характеристики моніторингу як методу державного фінансового контролю в системі державних закупівель.

Ключові слова: державні закупівлі, система державних закупівель, методи фінансового контролю, перевірка, ревізія, аудит, моніторинг.

Рис.: 1. **Бібл.:** 19.

Катроша Людмила Володимирівна – аспірантка, кафедра фінансів, Українська академія банківської справи Національного банку України (вул. Петропавлівська, 57, Суми, 40030, Україна)

E-mail: gurkina2006@mail.ru

УДК 336.76

UDC 336.76

Катроша Л. В. Мониторинг как перспективный метод государственного финансового контроля в сфере государственных закупок

В статье на основе исследования научной литературы были систематизированы подходы отечественных и зарубежных ученых к определению сущности понятия «мониторинг» и усовершенствован научно-методический подход к определению дефиниции «мониторинг» в сфере государственных закупок. Раскрыта роль мониторинга в системе государственного финансового контроля в сфере государственных закупок. Были обоснованы структурные элементы механизма реализации мониторинга в системе государственных закупок, а именно: охарактеризованы объект, субъект, определены функции, принципы, приемы и способы его реализации. Установлено, что обеспечение мониторинга должно состоять из нормативно-правового и информационного. Учитывая зарубежный опыт и отечественные достижения в сфере государственного финансового контроля, обоснованы основные специфические характеристики мониторинга как метода государственного финансового контроля в системе государственных закупок.

Ключевые слова: государственные закупки, система государственных закупок, методы финансового контроля, проверка, ревидия, аудит, мониторинг.

Рис.: 1. **Библ.:** 19.

Катроша Людмила Владимировна – аспирантка, кафедра финансов, Украинская академия банковского дела Национального банка Украины (ул. Петропавловская, 57, Сумы, 40030, Украина)

E-mail: gurkina2006@mail.ru

Katrosha L. V. Monitoring as a Prospective Method of the State Financial Control in the Sphere of State Purchases

The article uses the study of scientific literature to systemise approaches of domestic and foreign scientists to identification of the essence of the “monitoring” notion and to improve the scientific and methodical approach to definition of “monitoring” in the sphere of state purchases. It describes the role of monitoring in the system of state financial control in the sphere of state purchases. It grounds structural elements of the mechanism of realisation of monitoring in the system of state purchases, namely: it characterises the object and subject, identifies functions, principles and methods of its realisation. It establishes that provision of monitoring should consist of regulatory and information support. Taking into account foreign experience and domestic achievements in the sphere of the state financial control, the article grounds main specific characteristics of monitoring as a method of state financial control in the system of state purchases.

Key words: state purchases, system of state purchases, methods of financial control, inspection, audit, monitoring.

Рис.: 1. **Библ.:** 19.

Katrosha Lyudmyla V. – Postgraduate Student, Department of Finance, Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine (vul. Petropavlivska, 57, Sumy, 40030, Ukraine)

E-mail: gurkina2006@mail.ru